

KIRJALLISUU-SARVOSTELUA:

Natsaretin kirvesmies

Kirj. Bouck White

Suomentanut Kalle Tähtelä

Kirjan arvostelun voisi lyhyesti suoriuttaa sanoilla: mitätön ja luokkatalustelukäsitteitä soikea. Mutta kun kirjan lukijoissa on mahdollisesti selaisiakin, jotka pitävät sen asiallisena sen alan tietojen lähteenä, on tarpeellista selittää kirjan sisällön ydinkohdat ja niiden typeryys.

Mitään sanomattoman sanatulvan ohella tahdotaan kirjassa esittää ja todistaa seuraavat huomattavammat asiat:

Itsensä kirjan tieteellisyys; Jeesuksen persoonan historiallisuus; Jeesuksen kumouksellisuus ja köyhälistö-mäisyys; kristinuskon alkaminen Jeesuksesta; Jeesuksen tarpeellisuus nykyiselle köyhälistön liikkeelle; Jeesuksen tarpeellisuus moraalisenä tukena kansanvallalle ja köyhälistön liikkeelle; Jeesuksen tarpeellisuus työnteon "runollistuttajana".

Kirjan tieteellisyys. Jo esipuheessaan puhuu tämä kirja kaikkia muita kuin tosiasioita. Puhuessaan kristillisen kirkon heikontumisesta sanoo tekijä:

"Jokaisen joka on ollut tilaisuudessa tutustumaan sivistyneen luokan henkiseen asemaan Euroopassa ja Amerikassa, on täytynyt huomata, että se aikaa yhä yleisemmin ja nopeammin vieraantuu uskonnosta ja kirkosta." — (Sivu 7.)

Tässä siis oletetaan, että "sivistynyt luokka" olisi joskus ollut kirkon mukana uskonnollisesta vakaumuksesta, henkisten tarpeittensa pakottamana. Sellainen oletaminen ei ole tosi, mitä tulee "sivistyneihin" luokkana. "Sivistynyt luokka" ei ole koskaan käyttänyt uskontoa muuna kuin etuilemis- ja orjuutusvälineenä, kokonaisena luokkana se ei ole koskaan tarvinnut uskontoa "henkisenä tukena", kuten köyhälistö on uskontoa pitänyt, ollessaan uskonnollisen pimityksen sokalsemana. "Sivistyneen luokan" uskonnosta luopuminen ei myöskään ole yhteydessä kansanvallan kasvamisen kanssa, vaikka kirjan tekijä rinnastaa kansanvallan kasvamisen ja kirkon heikkenemisen. "Sivistyneen luokan" kirkosta luopuminen, jos sitä todella missä huomattavimmin tapahtuu, osot-

taa vain sen, että vapaa-aatteisuus soveltuu etuilemis- ja riistämistarkoituksiin yhtä hyvin kuin uskonnollisuuskin; he eivät tarvitse enään uskonnon verhoa ja papin apua tarkoituksillensa. Vapaa-aatteisuus on halvempaa, sille ei tarvitse maksaa veroja kuten kirkolle. Filosofinen materialismi soveltuu hyvin myöskin hallitusmaterialismiksi, historiallinen materialismi sensijaan ei ole siihen yhtä sovelias, se on ennenkalkkea köyhälistön materialismia. Siitä se huomattava eroitus, miksiäkin hallitsevat luokat ovat hyvinkin taipuvia filosofiseen materialismiin, mutta kieltävät jyrkästi siltä johdonmukaisesti seuraavalla näytettyihin historiallisen materialismin välttämättömyyden.

Jos kirjan tekijä olisi antanut mitään arvoa muille kuin "kristillisen hengen" todistuksille, hän olisi huomannut, että "sivistynyt luokka" ei ole koskaan ollut vakaumuksesta uskonnollinen. Päinvastoin se on sangen usein kohottanut "pakanuuden" ja "jumalanpilkan" itsensä kirkon piirissä niin räikeäksi, että vakaumuksesta uskonnollinen kansa on pitänyt pyhänä velvollisuutenaan tehdä hävityksiä ja puhdistuksia kirkossa ja uskonnossa.

Rooman valtakuntaa, jossa tapahtuu se liike, jota kirja tahtoo kuvaila, tekijä ei näytä tuntevan ensinkään, eikä kirjastaan päättäen ole yrittänytkään siihen tutustua muuten kuin uuden testamentin avulla. Puhuessaan senaikaiseen idän ja lännen vastakohdistia ja niistä johtuneista aikeista muuttaa Rooman valtakunnan pääkaupunkij itään, tekijä antaa meidän tietää:

"Jos Antonius olisi ollut itsensä herra nitkutin Augustus oli ja käyttänyt taisteluvälmistuksiin ne arvaamatoman kalliit hetket, mitkä hän kullutti Cleopatran armasteluun, olisi hänen Italian kanssa käymänsä taistelun tulos saattanut olla toinen ja historian kulku olisi saanut toisen suunnan."

Tässä me saamme heti aluksi tietää sen jokapäiväisen idealistisen historian käsityksen, että yksi mies olisi voinut tehdä mitä tahansa. Jos

vain roomalainen ylimys, triumviri Marcus Antonius, olisi hukan vähemmän armastellut egyptiläistä tenthotarta Cleopataraa, niin "historian kulku olisi saanut toisen suunnan".

Kirjan tekijälle ei merkitse mitään se tosiasia, että Rooman läntinen keisarikunnan osa oli silloin vielä liian vahva itäisen osan kukistettavaksi ja että se oli vahvempi sentähden kun Augustuksella oli käytettävänä enemmän legioneja ja enemmän rikkauksia uusien legioiden hankkimiseksi — hän panee vain kertakaikkiaan syyn Antoniuksen armasteluun siitä ettei historian kulku kääntynyt.

Edelleen Rooman valtakunnan häviötä käsitellessä sanotaan:

"Klassillinen maailma ei kuollut ulkoapäin isketyistä haavoista, se tuhoutui sisäisestä verenvuodosta. Ja tämä vertavuotava haava sen uumeissa oli yhteiskunnan yhden osan sisällimätön, kylmä ja järkipööräinen riistämäntä toista yhteiskunnan osaa kohtaan; tämä haava arveluttavimassa muodossaan syntyi keisarikunnan muodostuessa ja oli keisarikunta itse." (Sivu 31.)

Tässä tekijä puhuu käsittämättömyyksiä puhuessaan "järkipööräisestä" riistämisestä. Eihän Rooma kukistunut järkipööräisen riistämisen tähden, vaan päinvastoin järjestönsä riistämisen tähden. Onhan riistämistä jatkunut klassillisesta Roomasta tähän päivään saakka ja riistävät yhteiskunnat ovat pysyneet pystyssä vieläpä vähimistuneet ennen kuulumattoman vahvoiksi — sentähden että riistäminen on ollut "järkipööräisempää". Riistäminen sellaisenaan ei taas ollut ominaista vain keisarilliselle Roomalle, tasavaltalainen Rooma riisti myöskin ja samalla tavalla kuin keisarillinenkin Rooma, keisarillinen Rooma vain "kehitti" tasavaltalaisen Rooman riistämistapaa. Näkyvinä Rooman vallan kukistajina olivat sisäinen rappeutuneisuus, kristinusko ja maahan tuodut ja myöhemmin maahan hyökkäävät germaanit. Mutta kaikki nämä tuhoajat olivat seurauksia Rooman harjoittamasta järjestönsä riistämisestä. Riistäminen Roomassa muodostui jo tasavallan lopulla sellaiseksi, että roomalainen talonpoikaissäestö, Rooman todellinen voima, vedettiin jokseenkin tarkoin roomalaisiin legiooneihin taistelemaan yhä suurempien orjajoukkojen — varsinaisten riistettävien — saamiseksi. Pitkien ja yhä uusiutuvien valloitusotien kautta tuhoutui roomalaisen

valtakunnan talonpoikaissäestö mitättömiin ja loput rappeutuivat kykenemättömiksi sotaan sekä maanviljelykseen. Ja se sellaisenaan merkitsi klassillisen Rooman tuhoa. Siitä seikasta lopulta johtui sekä kristinuskon valtaantäpääy että germaanilaisten maahantulo- ja hyökkäys. Tämä perusleikka roomalaisen talonpoikaissäestön järjestönsä tavalla käyttäminen riistämisen välineenä — sotilaina uusien orjien ja uusien veromaksajien hankkijoina — aiheutti Rooman valtakuntaan sellaisen köyhälistön synny, joka söi yhteiskuntaa — sensijaan kun yhteiskunta nyt syö köyhälistöä. Jo Caesarin aikana, siis ennen virallisen keisarikunnan syntyä, oli Roomassa 320,000 kansalaista, jotka saivat leipäviljan valtiolta. (Kristinuskon alkuperä, sivu 110). Tämä samainen köyhälistö, jonka yhdellä osalla oli taloudellisenä ihanteena kulutuskommuuni, se sitte lopulta kutoi kreikkalaisista, intialaisista ja juutalaisista mystäikoista itselleen sen opin, joka monien väärennyksien ja lisäyksien jälkeen esiintyy myöhemmin kristinuskon nimellä. Ja tämä oppi tuli sisäisesti heikoksi rappeutuneen "pakanallisen" Rooman yhdeksi turmioksi, sillä kristinusko ei ehkäisyt, vaan edisti Rooman sisäistä rappeutunutta. "Pakanallisen" Rooman, oikean Rooman, kukisti oikeastaan kristinusko. Samasta perussyystä, talonpoikia rappeuttavista ryöstösodista, seurasi myöskin se, että Rooman täytyi turvautua palkkasotureihin, yhä enemmän germaneihin, josta taas johtui, että germaanit vihdoinkin hyökkäsivät maahan ja olivat yksi tekijä Rooman valtakunnan kukistamisessa.

Se, että Rooman valtakunta "pakanallisen" Rooman häviöstä huolimatta säilyi niin kauan kristillisenä roomalaisena valtakuntana, johtui ennen kaikkea siitä, että kristinusko tuli mahdolliseksi, joka kykeni ei muuttamaan riistämistapaa, mutta antamaan vanhalle riistämistavalle uuden tuen. Se tuki riistämistä saarnaamalla nöyryyttä ja alistuvaisuutta ja pakottamalla alistuvaisuuteen. Sen lisäksi ensimmäisillä vuosisadoilla huolehti kirkko köyhälistä valtion huolehtimisen lisäksi. Itse riistämistä, orjatyön riistämistä, joka silloin olikin ainoa todellinen riistämisen muoto, kristinusko ei pyrkinyt poistamaan silloin enempää kuin se on sitä myöhemminkään tahtonut poistaa.

White kuitenkin tahtoo välttää, että ensimmäiset kristityt olisivat olleet or-

juudenkin vastustajia. Siinä tarkoituksessa hän hylkää sen toisten kristittyjen tekemän väärennyksen, että Nero olisi polttanut Rooman. Hän kertoo, että Neron aikana tapahtuneeseen Rooman paloon olivat kristityt syyllisiä, olivat Rooman tulipalon syyttäjät, (Sivu 244.) Se on oikea tieto, mutta selitys tekon johtaneista syyistä on väärä. White selittää kristittyjen syyttäneen Rooman sentähden, että voisivat huojentaa kuudenkymmenen miljoonan henkiorjan taakkaa. Mutta kun tiedämme kuinka vähän kristityt välittivät itse orjuudesta, niin se selittää, ettei orjien taakan lieventäminen ollut ainoa syy eikä edes vaikuttavin syy siihen ilotulitukseen, jonka kristityt panivat toimeen Roomassa. Kristityt eivät syyttäneet Roomaa auttaaksensa yleensä köyhällistön asiaa, vaan kostauksensa Roomalle, joka oli heittä Neron aikana erityisesti vainonnut. Mitä köyhällistön asiaan yleensä tulee, niin seihin oli Neron aikana Roomassa parhaita mitä se lienee koskaan ollut koko vanhassa maailmassa. Sillä köyhen auttajana — kristittyjä köyhiä ehkä lukuunottamatta — Nero oli Rooman keisareista kuuluisin. Hänen lahjoituksensa Rooman köyhällistölle ovat suuremmoisimmat ja hän puolustaa orjia itsensä roomalaisen senaatin edessäkin. Mitä siis yleensä köyhällistöä kohtaan harjoitettuun hyväntekeväisyyteen tulee, niin hirmuisuukistaan kuuluisa Nero voittaa sinä kaikki kristityt pyhimykset. Mutta Natsaretin Kirvesmiehen kirjottaa ja on tässäkin kohdassa tahtonut antaa kristityille murhapolttajille tekoonsa syy, joka olisi jonkunlaisessa sopuosinnussa luokkavähen kanssa ja kirkataisi ensimmäisten kristittyjen vaikutuksia.

Samanlainen, korkeasti uskonnollis-idealinen on Whiten käsitys myöhemmistäkin historian suur tapahtumista. Uskonpuhdistuksesta hän sanoo:

”Kelsari Kuarle V näki uskonpuhdistuksessa vanhan kirkkovaltaisen järjestelmän häviön, valtiollisten vallankumousten edelläkävijän.” (Siv. 7.)

Niin kal näkee Whitekin, koskapa hän ei mitenkään huomautta tuosta keisarin ”näkemisen” epäjohdonmukaisuudesta. Uskonpuhdistus ei ensinkään vaukuttanut valtiollisia vallankumouksia edistävästi eikä edes kirkkovaltaisen järjestelmän hävittämiseksi, päinvastoin, se juuri tuli yhdeksi voimakkaaksi aseksi silloisia vallankumouksellisia vastaan. Uskonpuhdistuk-

sen tarkoituksena ei ollut kansanvallan laajentaminen, vaan yksinkertaisesti saksalaisen kansalliskirkon luominen ja saksalaisten ruhtinaskuntien vapauttaminen roomalaisen kirkon harjoittamasta riistosta. Roomalaisen kirkon riistämistä taas ei vastustettu sentähden, että olisi alottu vapauttaa kansajoukot kirkon riistäännältä kokonaan, vaan tahdottiin vapauttaa ne roomalaisen kirkon riistäännältä oman ”puhdistetun” kirkon riistäännän hyväksi. Uskonpuhdistuksen päästyä vaikuttamaan valtiollisen vallan ohjauksissa, kukistetaan erityisellä kiikkolla valtiolliset vallankumousliikkeet keski-Europassa. Siis päinvastoin kuin White julistaa, uskonpuhdistus oli yhtenä aseena kansanvallan tukehduuttamisessa ja valtiollista laatua olevien vallankumousliikkeitten kukistamisessa.

Vihdoin White tulee historiallisen idealisminsa kanssa nykykaaan. Puhuessaan Yhdysvaltain neekeriorjien vapauttamisesta, hän panee sen ainakin osaksi uskonnollisten tunteitten laskuun, tietysti vapaamielisen ja hyvän uskonnon laskuun. Hän sanoo:

”Etelävaltiolitten orjuus löysi yhden vankimmista puolustajistaan Buchananissa — Buchananissa, joka oli ehkä kiivain oikeaoppinen uskoja ja kirkon mies mitä Valkosessa talossa on koskaan istunut. Jotavastoin se, joka tuli hänen jälkeensä (Lincoln, M. H.) ja joka kirjotti neekeriorjain vapausjuhlituksen, oli samanlainen kuin Jefferson ja Franklin, eikä uskonnollisen elämänsä alkupuolella kirkon ja kaa-vamaisuuden.” (Sivu 326.)

Nyt sattuu kuitenkin niin hullusti, että hyvää kristinuskoa etsivää pappia iskee tässä kohdassa hänen oma seka-vuutensa. Molemmat presidentit, Buchanan sekä Lincoln, olivat saman kirkon — presbyteriaalisen kirkon — jäseniä. Ollisikohan nyt niin, että tuo vanhoillisuudesta kuuluisa kirkko olisi opettanut orjuudesta toisenlaisia uskonnollisia käsityksiä Lincolnille ja toisia Buchananille? Tai oliko sitte todellakin Lincoln kirkosta vieraantunut vapaamielinen henkilö? Ei kumpakaan. Molemmat olivat saaneet kirkoltaan samanlaiset uskonnolliset käsitykset, eikä Lincolnin kirkosta riippumaton vapaa-aatteluus missään ilmene. Asia on vain yksinkertaisesti niin, että uskonnollisilla tunteilla ei ollut mitään tekemistä orjien vapautustalsteluun kanssa, maalliset asiat nousivat tässäkin mahtavammiksi uskonnollisia tunteita. Syy näiden mal-

nittujen miesten erilaiseen suhtautumiseen orjien vapautuskysymyksessä oli vain se, että Buchanan presidenttinä ollessaan edusti orjatyötä riistäviä etelän demokraatteja ja Lincoln pohjoisvaltioitten vapaata työtä riistäviä republikaaneja. Pohjoisvaltioitten vapaan työvoiman riistäjiä vahingoitti etelävaltioitten orjatyö, siinä syy orjien vapautustaistelle.

Whiten kirjan "Kylmä tieteellisyys", josta hän kerskuun mainitsee, on vain uskonnollisidealisticia oletamuksia ja ennen kaikkea raamatunlauselta, kuten tulemme järempänä havaitsemaan.

Oletukset Jeesuksesta. Teoksensa ensimmäisessä luvussa kehuu tekijä:

"Me tulemme pysyttelemään tarkasti historiallisella pohjalla. Tämä teos ei ole mitään mielikuvituksen luomaa. Se on osottautuva olevansa palanen kylmää tieteellistä historiaa." (Sivu 23.)

Me siis odotamme jännityksellä minikäläisiä tieteellisen historian totuuksia meille paljastetaan hämmästyttävästä kristusjuttusta. Mutta jo ensimmäisen luvun ensimmäinen lause on kaikkea muuta kuin historiaa, puhumattakaan sen kylmästä tieteellisyydestä. — Ensimmäinen luku alkau lauseella:

"Niinä päivinä kävi käsky ulos keisari Augustukselta, että kaikki maailma piti verolliseksi laskettaman." (Sivu 21.)

Se "kylmä tieteellinen historia" kuitenkin sanoo meille heti aluksi, että keisari Augustuksen aikana ei ollut mitään yleistä verolliseksi laskemista Rooman valtakunnassa ja että Judea ei ollut silloin vielä edes roomalainen maakunta. Ensimmäinen sensus verotuksen määräämistä varten julistettiin vasta vuotena 6 jälkeen Kristuksen syntymän. Silloin Judea tuli välittömästi Rooman vallan alaiseksi. (Kristinuskon alkuperä, sivu 339.) Tosin roomalaisen tasavallan sotapäällikkö Pompeius vallotti jo kerran Jerusalemin kauan ennen oletetun Kristuksen aikoja ja Rooman keisarikunta oli alkanut virallisesti jo vuotena 23 e. K. kun Gaius Octavius (Augustus) sai senaattilta vallan elinjakseen, mutta kummastakaan näistä tapahtumista ei ollut seurauksena Judean verolliseksi laskeminen.

Mutta ei ole ihme, jos White uskoo verotusjutun kristusjuttunsa pohjaksi, sillä hän uskoo sellaistaakin, mitä ei kutkaan toiset tieteellisyyttä tavoittelevat kristillisetkään kirjailijat usko. White uskoo Kristuksen ihmeetkin. Niistä hän sanoo:

"Mitä taas tulee hänen sairaitten parantamisiinsa, on niitten epäilemiseen vähemmän syytä ja todistukset ovat täydellisempiä. Se että sellainen mahtava ja loistava persoonallisuus kuin Naisarealainen tuhlassi vaikuttavaa tarmoaan nuutuneisiin ihmisiin ympärillään, on aivan sopusoinnussa niitten lakien kanssa, joita me keksimme päästäksemme käsiksi salaperäisten valtakuntien sieluun ja ytimeen." (Sivu 125.)

Ikävä ja suuri vahinko meille uskottomille Tuomaille, että kirjan kirjottaja ei sano niitä lakeja, joitten avulla voidaan tehdä ihmeitä ja päästä käsiksi "salaperäisten valtakuntien sieluun ja ytimeen". Olisikohan niin ettei kirjottajakaan tunne noita lakeja, mutta uskoon niihin lujasti, sentähden koska niihin on uskottu tuhansia vuosia sitte. Mutta mitä nyt tulee yleensä messiasihmeisiin, niin oletettu Jeesus on oikeastaan ollut siinä suhteessa vain oppipoika toisten senaikuisten taikurimestarien rinnalla. Ihmeitä tekeviä messiaksia on ollut siihen aikaan useita. Kautsky kertoo Neron aikalaisesta Apollonuksesta, joka sikisi yhtä ihmeellisesti, kuin samanaikaisia ihmeitä kuin Kristuskin, kapinointi tyrannoja vastaan ja joutui oikeuden eteen, kuten Kristuskin, mutta oli etevämpi ja voimakkaampi Kristusta siinä, että hän ei antanutkaan tyrannien nuulta itseänsä ristille, vaan hävisi salaperäisellä tavalla oikeushuoneesta, pidettyään puolustuspuheensa. Ja loppujen lopuksi Apollonius astui tivaaseen silloin kun häntä itseään huvitti, vieläpä juhla-lisemmalla tavalla kuin Kristus. Apollonius meni tempelliin, jonka ovet itsestään aukenivat ja sulkeutuivat hänen jälkeensä, ja sieltä tempelistä hän katosi. (Kristinuskon alkuperä, sivut 148 ja 149.) "Ihmeitten" tekeminen ei ole mitään yksinolkeutettua, sillä messiaalle, jota kristinuskon tunnustaa. Vieläpä me tunnemmekin "History of new and old magic"-teoksen mukaan useita niistä ihmeistä, joita vanhaan aikaan tehtiin.

Yksi melkein huomaamattomaksi jäänyt Kristus-persoonan olemattomuutta todistava todennäköisyys on se, että kun nyt tiedetään kuinka kristillinen kirkko on tehnyt kaikkensa hävittääkensä kaikki sille vahingolliset ja epämieluiset lähteet, niin ollisiko todennäköistä, että se olisi itselleen vahingoksi hävittänyt Kristus-persoonan historialliset todistukset, jos niitä olisi ollut?

Jeesuksen kumouksellisuus. Julistetaan, että Jeesus natsarealainen oli industrialisti nykyaikaiseen malliin, lähtee White tekemään Jeesuksesta suurta kumoussankaria. Että Jeesuksesta tulisi perinpohjin kumouksellinen, panee kirjan tekijä Jeesuksen äidin Marian olemaan suuri kumoussankaritar. Hän selostelee kuinka sillä, että Maria oli pakotettu raahautumaan läpi Syrian lakeuksien tuolle edellämainitulle verotusmatkalle, täytyy olla aivan ratkaiseva merkitys Jeesuksen luonteen kehittymisessä. — Huonostipa kirjan tekijä tuntee perinnöllisyyttä koskevia tietoja, jos yksi ainoa vastenmielinen matka saattaa sellaisen muillistuksen sikiön kehityshistoriasa. Huolimatta nyt siitä, että Jesuksen äidistä ei ole olemassa mitään historiallisia todistuksia enempää kuin itsestään Jeesuksestaakaan, voimme tietysti olettaa, että Jeesuksen erikoinen persoonallisuus olisi ollut tulos perinnöllisyydestä, mutta ei toki verotusmatkan tuottamasta vastenmielisyydestä — jota verotusmatkaa kaiken lisäksi ei ole tapahtunut — vaan pitempiäaikaisten kuin yhden sukupolven isän tai äidin tai molempien suvussa vaikuttaneitten erikoisuuksien tulos. Jos siltä kannalta lähдемme otaksumaan, niin todennäköisempää olisi otaksuma, että jos Jeesus kerran oli suuri kapinointija, niin hänen isänsä ei joku galilealainen ryöväripäällikkö, joita siihen aikaan oli viljalti Galileassa. Tuollainen ryöväripäällikkö olisi Jeesus voinut itsekin olla; siihen viittaisi juttu ristiinnaulitsemisesta kahden ryövärin keskelle, jos raamatun jutuilla mitään todistusvoimaa olisi. Mutta muistakaaamme se aina, mitään todistusta ei ole Jeesuksesta, sen vähemmän hänen kapinallisuudestaan. Otaksumisissa taas on paljon enemmän syitä otaksua Jeesus "karitsaksi" kuin "Iejonaksi". Ja tämän viimeksimainitun otaksumisen tekee todennäköisemmäksi, että mystillistä rauhaan vapuamista saarnaavat arvoituksuonteet ovat kohonneet suurimmiksi vanhojen kansojen uskonnollisissa järjestelmissä. Sellaiset kuin Buddha, Konfusius ja monet muut.

Mutta natsarealaisen kapinallistuttaja tunnustaa itsekin nuo sikiämistä ja perinnöllisyyttä koskevat seikat hämäräksi asioiksi ja sentähden sanoo: "Sentähden onkin huojentavaa jättää tuo hämärä aika, — josta enintään voidaan lausua arveluita — ja astua heti aloille, joissa tunnemme lu-

jan maaperän jalkaimme alla. Sen me saavutamme sinä hetkenä, jolloin Maria tuntee olevansa raskaana. Sillä tämän johdosta seipitti hän ylistyslaulun ja se laulu on historiaa suurin laulu. Tämä ylistys on kansanvallan sotalaulu. — Menneen ajan marseljeesi." (Sivut 41 ja 43.)

Suorastaan naurettavan vaikutuksen tekee se, että kirjallija ensin kerskaa astuvansa lujalle maaperälle ja siltä astuukin vain raamatun tietojen maaperälle. Se Marian "sotalaulu", joka esiintyy evankeliumissa, ei ole mikään Marian taistelulaulu, vaan aivan tavallinen kauan aikaa Marian jälkeen evankeliumeihin otettu "hymni". Ennen Mariaa jo seipitettiin sellaisia hymnejä "pyhästä hengestä" sikiämisen tapauksissa. Marian seipittämä tuo laulu ei voi ensinkään olla, mutta ei edes se, että Jeesus ei jättänyt mitään kirjallista jälkeensä, riittä Whitelle osottamaan, että hänen äitinsäkään ei ollut kirjojustaltoinen. Sentapaisia raskauden ylistyslauluja kuin evankeliumeissa esiintyy Mariaalle omistettuna, oli useita muillakin kansoilla ei vain juutalaisilla. Jumalasta sikiäminen oli hyvin yleistä vanhaan hyvään aikaan ja samoin ylistykset sen johdosta. Nämä jumalasta sikiämiset kävivät käytännössä päinsiten, että joku kekseliäs rikas mies lahjoi papin tai papittaren ja kyski hänen saattamaan sanan sille naiselle, jota mies himoitsi, että joku Jumala tahtoo maata hänen kanssansa. Pappi tai papitar otti rahat, kutsui naisen temppeleihin ja jumalaksi uskotettu mies makasi hänen kanssansa, ja jumalasta sikiäminen oli valmis. Vestan papittarien temppeleissä tapahtui sellaista ja miksi ei yhtä hyvin juutalaisten temppeleissä, sillä sitähän tuo Mariankin "pyhästä hengestä" rasakaaksi tuleminen todistaisi, jos sillä mitään todistusvoimaa olisi. Erään sepustuksen mukaan itse Augustus, ensimmäinen Rooman keisari, oli siitetty yliuonnoliisella tavalla Apollon temppeleissä, johon Augustuksen äiti, Atia, oli mennyt jumalanpalvelukseen.

Olessaan "lujalla maaperällä" tekijä esittää Jeesuksen synnynnäisestä kumouksellisuudesta toisia yhtä päteviä todistuksia kuin Marian ylistyslaulun seipittäminenkin. Nämä "todistukset" kuuluvat:

"Siksipä voimmekin varsin kernaasti uskoa raamatun kertomuksen, että se oli iloinen uutinen Betlehemin ulkopuolelle leirityneille paimenille, kun he kuulivat, että heille on syntynyt

vapahtaja". (Sivu 45.) "Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja koko Jerusalemin hänen kanssansa." (Sivu 36.)

Näin laskettelee White "historiallisia totuuksiaan", aivan kuin muualakin kuin uudessa testamentissa olisi todistuksen sirpalettakaan paimenien ilostumisesta ja Herodeksen hämmästyimisestä. White ei huomaa edes sitä epäjohtonmukaisuutta, että vaikkapa nyt sellainen järjettömyys olisi ollut mahdollinen, että jostakin tavallisesta kansanlapsesta tiedetään jo ennen syntymistään, että hänestä tulee vallasaalijain kukkistaja, niin järjestöntä olisi sitä toittottava vallasaalijain pelottamiseksi jo silloin kun tuo lapsi on vielä kapaloissa ja helposti vallasaalijain tuhoamisyritys evankeliumien mukaan pannaankin toimeen Herodeksen taholta, mutta sehän on tokaistu jutu, vain yksi osa tämän maailman kehnoimmasti tekaistun jumaljutun yhteydessä.

Sen jälkeen kun Jeesus näin on "todistettu" kumoukselliseksi jo synnynäsiläit ominaisuuksiltaan, ottaa kirjan tekijä todistaakseen Jeesuksen työlläiseksi ja hänen kuulumisensa köyhällistöön. Kerrottuaan meille raamatunlausuen seimessä syntymisestä huudahtaa hän: — "Seimeen! Jeesus kuuluu köyhällistöön syntymäoikeudella." — Mutta syntymäoikeudella jonkun yksilön köyhällistöön kuulumisen ei ole mikään itsestään selvä asia. Andrew Carnegien kerrotaan tulleen Yhdysvaltoihin paljasjalkaisena kerjäläispoikana, mutta kukapa ottaisi väittääkseen hänen kuuluvan köyhällistöön enempiä kuin miljoneereihin kaan syntymäoikeudella. Ja vanhaan aikaan tapahtui myöskin poikkeuksia syntymäoikeusasemassa. Roomassa oli orjia, jotka kuolivat kymmenien jopa satojen miljoonien omistajina. — Tässä tietyti ei ole ensinkään kysymys siitä, olko Jeesus rikas tai köyhä, jos hän oli olemassa, tässä on vain kysymys Whiten "todistusten" typeryydestä.

Ken kuuluu syntymäoikeudella köyhällistöön, hänestä tietyti tulee työlläinen. Sen "todistaa" White seuraavalla sukkellalla tavalla:

"Hänestä tuli kirvesmies ja me saamme kuulla hänen huuliltaan myöhemmin, kun hänestä on tullut opettaja, hänen ammattiinsa viittaaavia vertauksia — sellaisia kuin esimerkiksi "tuores puu ja kulva puu". (Sivu 54.) "Ja tästä asiasta, Jeesuksen

työlläismäisestä luonteesta, meille ei jää mitään epäilystä. Eräissä tarkoitukseltaan epäämättömän selvässä rauamatun kohdassa me näemme hänen rakentajana, jonka tunnussanana oli perinpohjaisuus. Hän rakensi huoneensa kalliolle. — Hänen sanansa, ottakaa minun ikeeni teidän päällenne, viittaavat työkaluseppään, joka itse valmistii härkäikeensä huolellisen tarkasti, saadakseen ne sopimaan tassaisesti niskaan." (Sivu 58.) "Huoleton ympärilleen vilkuileminen jättää koukeroisia ja epätasaisia vakoja, kun työ on tehty. Jeesus selittää, ettei hän tarvitse sellaista miestä, 'kuka ikäänki kätensä auraan laskee ja takansa katsoo, hän ei ole sovelias jumalan valtakuntaan'. Nämä yhteenkootut todistukset osoittavat epäämättömästi, että Natsareitin Kirvesmies oli toimellinen ja laittamaton työntekijä." (Sivu 59.)

Tuo "todistusten sarja" todistaa vain yhden asian, sen että kirjan kirjottaja ei ole erityisesti siunattu ajatuskyvyllä ja uusien mielikuvien luomiskyvyllä, mutta silti enemmän uskolla maailman yksinkertaisuuteen, joka ottaa kiitollisuudella vastaan huonojakin satuja ja kertauksia, kunhan vain kertaa ja väittää niissä olevan lohduttavaa hengen.

Edelleen todistaakseen Jeesuksensa köyhällistöäisyyttä laskettelee White:

"Me huomaamme, että hän mainitsee koin ja ruosteen elämän suurina viitsauksina, viitaten siten tuohon natsarealaiseen kotiin, joka oli niin lähellä nälkäräjan, että kun koi söi pilalle ainoan puvun laatikesta tai ruoste raiskasi talon ainoan ja sen vuoksi äärettömän kallisarvoisen työkalun, joista jostkus saattoi koitua oikea murhenäytelmä." (Sivut 60 ja 61.)

Immeellinen ainoa puku, joka jouti olemaan laatikossa niin kauan, että koi sai sen syödä? Immeellinen talon ainoa työkalu, joka sai olla käyttämättä niin kauan, että ruoste sai raiskata sen piloilte! Talonväki kai istui kädet ristissä ja varusti itseään murhenäytelmää varten niin toimeettomana, että ei joutanut naksahattamaan laatikkoon, jossa koi nakerteli talon ainoaa pukua. Talonväki ei myöskään välittänyt hangata ruostetta pois talon ainoastan työkalusta, vaan antoi ruosteen kalkessa rauhassa raiskata sen — kai saadakseen esittää murhenäytelmää köyhyydestänsä niin volmakkaasti, että sen vielä yhdeksäntoista sataa vuotta myöhemmin havaitssee newyorkilainen pappismies.

Saadaksensa Jeesuksensa sellaiseksi kuin White häntä tarvitsee, tekee hän hänestä myöskin maailman kuuluisimman neron seuraavalla "todistuksella":

"Mutta silloin kuin tapahtuu sellainen ajankäänne, että maailma alkaa uuden ajanjakson, voimme olla varmoja siitä, että maailman näyttämölle on ilmestynyt suuri ajattelija. Jeesus oli yksi kaikkien aikojen suurimmista neroista." (Sivu 90.)

Historiallinen tosiasia tässäkin kohdassa luonnollisesti on aivan päinvastainen kuin mitä White otaksuu. Silloin kun maailmassa on jo alkamut uusi "ajankäänne", silloin vasta ilmaantuu suuri ajattelijakin. Mutta pappiskirjailijan tarkoituksille ei sovi tämä ihmiskunnan historian hyvin yteinen älmä, hänelle sopii panna maailma alkamaan uuden ajanjakson jostakin suuresta yksilöstä.

Kun Whiten Jeesuksen tarkotukseksi ei ollut enempää eikä vähempää kuin rakentaa köyhällistön kansanvalta "esimerkiksi koko maailmalle", niin sen jälkeen kun hän on tehnyt Jeesuksesta köyhällistön kapinointilijan ja neron tekee hän hänestä myöskin suuren sotapäällikön. Jeesuksen sotapäällikön ominaisuudet "todistetaan" seuraavasti:

"Hän sanokin avajaispuheessaan, jossa hän selvitteli kansalleen sen sotatieteellisen aseman, mikä sillä oli maailman virtausten pyörteessä: 'Ei sitä kaupunkia laida peittää, joka yuo rella on. Eikä kynttilää sytytetä ja panna vakaa ala, mutta kynttilälajalkan valaisemaan kaikkia, jotka huoneessa ovat.'" (Sivu 97.)

Mitähän sen ajan ihmiset mahtivatkaan ajatella tuollaisesta sotatieteestä? Heidän täytyi olla salaperäisillä ymmärryksen lahjoilla varustettuja ymmärtäöksensä tuon "sotatieteen".

Tehdessään juutalaisista sen ihmeellisen merkkikansan, joka Jeesuksen johdolla olisi tehnyt mitä tahansa, jos ei olisi ollut roomalaisia "pakanolta", White ei löydä juutalaisten merkittävyyteen muuta syytä kuin juutalaisten ikivanha kansanvaltaisuus. Tosisyys, jotka ovat juutalaisista tehneet maailman merkkikansan, ovat kuitenkin kokonaan toiset kuin heidän "luonnollinen kansanvaltaisuutensa". Juutalaiset olivat hyvin laajalle levinnyt kauppakansa jo Rooman tasavallan aikana. Heillä oli melkoinen vaikutusvalta kaikkialla, vieläpä itse Roomassakin, jossa heitä oli suuret jou-

kot. Kauppias taas on aina ollut asuinpaikoillaan paremmin turvattu kuin muu "alhainen väki". Toinen syy juutalaisten merkilliseen säilymiseen kaikissa vaiheissa on ollut heidän ankarista kansallistavoistaan johtunut erinomainen terveys ja sen mukainen lisääntyminen. Kolmas säilyttävä syy on heidän kauppiaskansana olemisestään johtunut erinomainen mukautumiskyky mitä erilaisimpiin oloihin. Ja neljäntenä ja pienimpänä syynä on ollut heidän suuri ihanteensa tulevaisuudesta. Juutalaisilla on messiasihanteensa vieläkin toteutumattomana. Sitävastoin kristityille kansoille "syn-tyi messias" — joka toi itseastassa vain pettymyksen, kun ei kyennytään vapautamaan riiston orjuudesta, ja sen pettymyksen kautta lisäsi ennakkaanikin jo pitkälle kehittyntä uskonnon mystiikkaa, joka siirtää vapauduksen "tuolle puolel". — Mutta nykyaikainen kapitalismi on kyennyt upottamaan juutalaisetkin yhteiskunnallisten paheitten leijuun: alkoholiin, prostitutioiden ja tautien orjiksi, vaikka ei vielääkään yhtä suuressa määrin kuin se on upottanut kristityt kansallisuudet.

Se taikavoima, jolla White antaa Jeesuksensa nostattaa juutalaiset kapinallisiksi ja kapinaan, on "omanarvontunto". Se toistuu kirjassa lähes jokaisella sivulla. Mutta kuten tiedetään tämä "omanarvon tunto" kehittyi voimakkaimmaksi juutalaisten seassa farisealaisilla. Mutta farisealaiset eivät kelpaa Whitelle omanarvon tunnon ylläpitäjiksi, päinvastoin, hän raamatun mukaan selittää farisealaiset kaikiksi muiksi kuin kansanvallan ystäviksi. Farisealaiset kuitenkin olivat roomalaisuuden kiivaimpia vihollisia, jopa siihen määrin, että kieltäytyivät vannomasta uskollisuuden valaa keisari Augustukselle. (Kristinuskon alkuperä, sivu 322.) Ja he, fariseukset, juuri olivat jo kauan ennen Kristuksen aikoja olleet kiihkeimpiä messiauksen odottajia.

Jeesuksen sotapäällikkömyisyyttä, kapinallisuutta ja kansan suosiossa oloa koettua White vielä "todistaa" typerällä jutulla Jeesuksen kiinniotamisesta. Sen selittää hän niin, että Jeesusta ei uskallettu ottaa kiinni päällä, koska hän oli kansan suuresa suosiossa, mutta sensijaan vangittiin hänet yöllä kansan nukkuessa, saatettiin keskellä yötä oikeuden eteen ja niin tuomittiin ja kulettelin riistille samaa kyytiä, että kansa ei ehdi häntä puolustamaan. (Sivu 195 ja

seuraavat). Mutta sitte taas puhutaan kirjaimelleen raamatun mukaan, kuinka suuri joukko ihmisiä seurasi Jeesusta itkeen ja parkuen, kun häntä vietiin ristinnauttsemispaikalle. (Sivu 222). Kirjottaja ei kysy itseltään minkätähden ne "seuraavat"? Ihmisjoukot eivät yrittäneetkään vapauttaa Jeesusta, jos hän kerran oli niin suuressa kansansuosiossa, että häntä ei uskallettu päivän aikana vangita. Ihmisjoukot vain itkivät ja parkuivat, kun heidän suosikkiansa vietin ristille! Uskottaa kirjottaja, että siihen aikaan, jolloin katukahakat olivat jokapäiväisiä, Jeesusta suosivat ja roomalaisia vihaavat juutalaisjoukot kunnioittivat roomalaista lakia niin paljon, että he eivät yrittäneetkään vapauttaa suosikkiansa, kun kerran roomalainen laki oli ehtinyt hänet tuomitsemaan? Järjellisempi otaksuma tässäkin olisi, että Jeesus oli salaperäisyys, jota eivät ymmärtäneet juutalaiset enempää kuin roomalaisetkaan. Mutta roomalaiset tuomitsivat hänet kuolemaan jonkun pikkurettelön tähden. Mitäpä yhdestä juutalaisesta; roomalainen maaherra oli tapattanut niitä niin monta, että yksi enemmän tai vähemmän ei merkinnyt hänelle mitään.

Mutta ei edes köyhälistöläiskapinoitsija-nero-sotapäällikkö-Jeesus riitä Whitelle. Hän tahtoo Jeesuksen sa myöskin aivan nykyaikaiseksi vieraaksi poliittilliseksi juonittelijaksi, vieläpä roistomaisuuden ihailijaksi. Että nähti ominaisuuksia oli Jeesuksessa, tietää White seuraavalla:

"Vertauksessaan väärästi huoneenhaltijasta painosti hän vekkouden tärkeyttä vieraantia vastustaessa." — "Joesus ihaili miehekkäissä ja rohkeassa tarmokkuudessaan onnistunutta roistoa enemmän kuin epäonnistunutta". (Sivut 165 ja 167).

Kun Whiten lopullinen tarkoitus on antaa Jeesuskuvansa esimerkiksi nykyiselle köyhälistön Mikkeelle, niin tietysti tämä vekkousminaisuuskin on esitetty samassa tarkoituksessa. Mutta jos sosialistisuuteen langennut pappismies luulee, että vekkaus nykyisessä köyhälistön liikkeessä olisi joku suositava taistelukeino, hän sillä vain osottaa yksimielisyytensä amerikkalaisen työväenliikkeen erittäinkin unionismin huonoimpien aineiden kanssa ja täydellisen tietämättömyytensä kansainv. työväenl. menettelytavoista. Vekkausta ei ole tunnustettu sosialistisessa työväenliik-

keessä milloinkaan miksikään hyödylliseksi taistelukeinoksi. Köyhälistö ei voi seurata politikoitsijointansa poliittillisen vekkouden luokkaille laulle; se kykenee seuraamaan esitelijöitansa ainoastaan rehellisen pelin ja avoimen taistelun tiellä.

Edelläesitetyn whitelaisen todistelun tarkoituksena on tehdä Jeesuksesta muunmuassa senaikuisen vallankumousliikkeen voimapyörä. Niinpä White julistaakin:

"Jeesuksen murha oli historian suurin rikos. Sen kautta poistettiin maailmasta se henkilö, joka olisi voinut herättää vanhanajan köyhälistön ja johtaa sitä edelleen heräämisen jälkehen". (Sivu 216).

Tuossa taas astuu meidän eteemme hyvin tuttu porvarillisen ajattelun "hyvä mies", ihmeellinen sankari, jonka liian aikaisin poisottaminen jätti ihmiskunnan seisomaan paikoilleen muutaman vuosisadoiksi, niin kauaksi kunnes jumalat lähettäväk meille toisen sankarin. — Jos tahtois puhua Whiten äänilajissa, niin paljon suurempi syy olisi surkutella monien muiden poisottamista. Rooman valtakunnassa oli ennen Kristusta paljon voimakkaampia vallankumoustaistelijoita kuin oletettu Kristus. Spartakus oli ennen Kristusta ja sadat vallankumoustaistelijat Kristuksen jälkeen, ovat todella olleet olemassa ja taistelleet köyhälistön puolesta, mutta heidän, todellisten taistelijain tuho, on jäänyt Whitelta pikkuasiaksi. Jeesuksen murha se vain oli historian suurin rikos, aivan kuin hänen syntymänsäkin oli "maailman suurin tapahtuma."

Kristinuskon liike alkaa Kristuksesta. Että se liike, joka myöhemmin otti nimekseen kristinuskolaiset, syntyi yksinomaan Jeesuksen persoonallisuudesta, sitä White ei ensinkään epäile.

Kuinka kauaksi "taloudellisella pohjalla seisova" kirjailija saattaa joutua aineellisesta elämänkäsityksestä silloin kun hän selsoo vain mielikuvituksen taloudellisella pohjalla eikä todellisuudessa tiedä aineellisesta elämänkäsityksestä mitään, osottaa tämän kirjailijan lausunto kristinuskon synnystä. Hän lähtee taaskin Mariasta sanomalla:

"Jos Maria olisi ollut sellainen sovinnastapoja noudattava kankean säädöllinen olento, jollaisen jotkut olisivat halunneet hänen olleen, niin kristinuskoa ei olisi milloinkaan syntynytkään". (Sivu 49.)

Siis jos ei olisi ollut juuri sellaista Mariaa, niin mitään sellaista kuin kristinuskolaisten liike ei olisi olemassakaan! Voiko olla toivanaisemman idealistisempaa käsitystä?

Mitkä sitte ovat alkuperäisen kristinuskon tunnusmerkit? Taloudellisen pohjana alkukristillisyydessä on kulutuskommuni ja henkisiin aarteina on yksijumalaisuus ja messiasusko. Mutta nämähän olivat kaikki valmiina jo ennen luuloteltua Kristusta. Kommunismia oli ennen Kristusta juutalaisilla sekä "pakanoililla". Yksijumalaisuus taas ei ole mitään kristittyjen patenttitavaraa eikä edes juutalaistenkaan. Yksijumalaisuus oli ollut käytännössäkin satakunta vuotta Egyptissä jo kolmetoista satua vuotta ennen Kristusta. Roomassa sitä vastoin kehittää yksinvaltiaan keisarin olemassaolo yksijumalaisuuden aatetta enemmän kuin juutalaisten agitaationi. Messiauksen kaipaava myöskin oli yhtelstä niin "pakanoilille" kuin juutalaisillekin. Epikuros jo kaipaasi messiasta ja roomalainen Neron opettaa Seneca, joka vihasi kristittyitä, seipelti messiaasta kaipaavia viisauksia. Epikuros huokaillee: — "Meldän täytyy etsiä jalo mies, jota pidämme aina silmlemme edessä, jotta eläisimme kuten hän olisi näkemässä ja toimisimme, kuten hän olisi katsomassa". (Kristinuskon alkuperä, sivu 134). Juutalaisissa syntyi messiaskaipuu ainakin kuusisataa vuotta ennen Kristusta.

Että messiauksen tuli olla jumalanpoika, se kuului sen ajan henkeen. Kaikki mahtava täytyi olla polveutunut suoraan jumalasta, niin keisarit kuin keisarien vastustajatkin, messiaat. Samoin oli ihmeitten teon kanssa. Jotka tahtoivat käydä messiaasta, heidän täytyi kyetä tekemään ihmeitä. Ihmeiden tekijöitä oli useita, kuten jo edellä on mainittu. Yksinpä roomalaiset keisaritkin alkoivat tehdä ihmeitä. se on, heistä seipettiin juttuja, että he tekivät ihmeitä. Keisari Vespasianus oli Aleksandriassa syljellään tehnyt sokean näkeväksi ja käteen tarttumalla parantanut halvatun. (Kristinuskon alkuperä sivu 146). Veijareita oli pakanamaailmassakin, mutta kristityt veijarit tulivat kuuluisimmiksi. Kuuluu oli veijarifilosofi Peregrinus. Hän tutustui kristillisyyteen ja kohosi kristittyjen kuuluisaksi hengenmieheksi. Hänet kuitenkin erotettiin seurakunnasta. Kufeskeli sitte kerjäläisfilosofina ja lopetti elämänsä jumallen Olymmissa

juhlanäyttämöjen jälkeen hypäämällä kutsutun katsojajoukon edessä palavaan roviioon. (Kristinuskon alkuperä, sivu 490 ja seuraavat).

Mutta White ei pane mitään merkitystä sille, että kaikki ne ainekset mitkä kristinuskossa ilmenevät ja sen muodostavat olivat aivan valmiina jo ennen Mariaa ja hänen poikaansa. Se liike, joka myöhemmin tunnettiin kristinuskon nimellä, olisi syntynyt vaikka ei olisi ollut Mariaakaan sen vähemmin hänen poikaansa.

Mutta todellisuudessa White ei näe kysymyksessäolevan kansanliikkeen kihottajanakaan muuta kuin natsarealaisen esittämän uskonnon. Hän sanoo siitä:

"Natsarealainen, joka valmistautui liikuttamaan maailmaa radaltaan, tarvitsi myöskin maailman suuruisen vivun. Ja tämän vivun hän löysi uskonnossa". (Slvu 115).

Kirjailija ei halua olla turhantarkka sanoissaan. Hän antaa natsarealaisensa sinkolla kokonaisia maailmoita radaltaan maailman kokoisten vipujen kanssa.

Eipä siis ihme, että hän antaa Kristuksensa yksinomaan olla syynä niin mahtavan liikkeen kuin kristillisen liikkeen syntymiseen. Mutta tänäkään päivänä ei ole vielä sitovasti todistettu, oliko vielä ensimmäisellä vuosisadalla tai tarkemmin sanoen ennen evenkeliumien kirjoittamista edes tämän liikkeen nimikään "kristillinen". Paljon todennäköisempää on, että se alusea oli ristinuskolaisten liikettä, jonka aatteellisenä yhdistäjänä oli kammo roomalaisesta rististä, jolle niin monta tuhatta orjaa ja Rooman valtaa vastaan kapinoiteijaa oli nautittu.

Mikä kristinuskossa on todella ei ristillistä, vaan kristillisintä, on sitä ennen kuulumaton pappisvalta — ei niin että kristillinen liike vasta olisi alkanut pappisvallan, mutta se kehitti sen sellaiseksi mahdolliseksi, ettei sille ole vertoja minkään muun uskonnon pappisvallassa. Pappisvalta kehitti ristinuskon kristinuskoksi ja ristijien aseeksi ja voimakkaaksi aseeksi.

Mutta tähän kristinuskon alentumiseen ristijien aseeksi White ei näe muuta syytä kuin sen, että Rooma otti kristinuskon valtiouskonnoksi. Hän moittii kaikella sillä pyhällä vihalla mitä kristitty pappi voi tuntea "pakanavaltiota" kohtaan Roomaa kristinuskon hyväksymisestä valtiouskonnoksi. (Sivut 254 ja 256). Mutta ei-hän Rooma ottanut kristinuskoa,

vaan kristinusko otti Rooman. Jo ennen Konstantinusta oli kristinusko tunkeutunut itseensä roomalaisiin legioneihin arveluttavan laajalle. Perinnöllinen roomalainen hallitsijasuku oli rappautunut niin ettei se kyennyt pitämään Rooman keisari-istuinta hallussaan. Keisarikokelaita täydettiin etsiä, ja niitä tietysti ilmaantui enemmän kuin tarpeeksi. Yksi sellainen kokelas oli Konstantinus. Hän pääsi keisariksi liittoutumalla mahtavaksi patsuneiden kirkon herrojen kanssa. Kristinusko oli nielaissut rappautuneen Rooman, eikä Rooma kristinuskoo. Kristillinen pappi alkoi hallita kristillisiä keisareita sensijaan kun pakanalliset keisarit ennen olivat hallinneet pakanallisia pappeja. Kristinusko oli silloin jo tehnyt orjuudesta ja alistuvaisuudesta hyveen, ja se oli se uusi tuki, jonka turvissa kristillinen Rooman valtakunta seisoi vielä kauan aikaa.

Ainoastaan Jeesuksessa on nykyinen pelastus. Edelläollut esitys antaa jo käsityksen siitä, mihin kirjan kirjoittaja pyrki. Hän pyrkii todistamaan, että nykyinen köyhälistön liike ei pääse mihinkään ilman Kristusta ja kristinuskoo. Siitä että uskonto ja työväenliike ovat eronneet toisistaan huokallee hän:

”Ja niin syntynyt onnetoin asiain-tila — teollisuustyöväenliike ja uskonto ovat eronneet toisistaan. Ne olivat tarkotetut kulkemaan käsikädessä. Industrialismi, teollisuustyöväestön liike, tarvitsee henkistä sisältöä antamaan sille omantunnon herkkyyttä, viehätystä ja mielikuivituksen voimaa — ominaisuuksia, jotka tekevät käsityöläisestä taltelijan. Uskonto vuorostaan tarvitsee industrialistisen taustan, antamaan sen ilmailloille todellisuuden ja paikallisuuden pohjan. (Sivu 19).

Tarvitseeko sitte teollisuustyöväen liike uskontoa henkiseksi sisältökseen ja omantunnon herkkyyden antajaksi? Tässähän se on yksi pappismaisia peruserhdyksiä tai paremminkin petkutuksia. Taisteleva köyhälistö ei voi nykyään löytää mitään luokkataistelua edistävää henkistä sisältöä uskonnoista; se saa sitä ainoastaan kehityso pillisestä materialismista ja historian materialismin perustuvista yhteiskuntaopeista, sikäll kuin on kysymyksessä köyhälistön maailmankatsomuksen kokonaisuus. Ja mitä taas erityisesti omantunnon herkkyyteen tulee, niin siinähän juuri uskonto on näytellyt parhaan osansa riistäjien pal-

velljana. Kaikille rappautuville uskonnolle yhteistä on, että ne käsevät meitä omantuntomme harkinnessa ottamaan kaikki yhteluskunnan jäsenet ennenkaikkea ihmisniä ja menettelemään sen mukaan. Mutta ottaessamme yhteluskunnan jäsenet ensi tilassa ihmisyksilöinä me emme näe luokkia ja luokka-asemia, luokkaetuja- ja oikeuksia, joiden välillä on ja täytyy olla ”ihmisellisestä” omastatunnosta riippumaton taistelu. Materialistisesta maailmankatommuksesta henkisen sisältönsä imevä luokkataiteluoppi sensijaan opettaa meitä jättämään sivuun ihmisyksilön ja tarkastamaan luokkia ja niiden välisiä ristiriitoja ja taistelemaan sen mukaan. Materialistisen historiankäsityksen mukaan meidän ”omatuntomme” ei saa ratkaista kysymystä riistämisestä yksilöllisten inhimillisten eroavuuksien mukaan, vaan luokkataistelun tulee kohdistua riistävää luokkaa ja riistävää järjestelmää vastaan kokonaan, olkoopa sitte riistäviin luokan jäsenet ja riistävän järjestelmän edustajat yksilöinä kuinka hyviä ihmisiä tahansa. Epämääräistä ihmisyyttä hapuilevan omantunnon herkkyyden sijalle me tarvitsemme omantunnon ankaruutta, joka julistaa, että kansojen enemmistön etuoi keus on yläpuolella epämääräistä ihmisoi keutta, joka — ihmisoi keus — lopulta jakautuu yksilöoi keuksiin, yksilöhyveisiin ja paheluiin. Sen omantunnon herkkyyden sijaan, joka käskee meidän kohtelemaan ihmisiä lievemmin tai ankarammin yksilöllisten ihmishyveiden tai pahaiden mukaan, me tarvitsemme omantunnon kovuutta, joka julistaa kaiken sovinnon mahdottomaksi riistävään ja riistettävien luokkien välillä ja käskee meidän taistelemaan yksilöllistä laatua olevista sivuscikoista huolimatta niin kauan kunnes riistävä järjestelmä on hävitetty ja sen kautta tehty riistävän luokan olemassaolo mahdottomaksi. Me tarvitsemme omantunnon kovuutta, joka julistaa, että riistäjä ei ole meidän veljemme ei maanpäällä eikä ”taivaassa”.

Mitä taas kirkon tarvitsemaan industrialiseen taustaan tulee, niin se kylläkin voisi sen tarvita vetäöksensä työläisjoukot jälleen kirkon helmoin, mutta kirkko ei kykene tätä taustaa saamaan muuten kuin että se voisi hallita tuotantoa — kuten se alkukristillisyyden kommunismissa hallitsi jakoa — mutta nykyisen tuotannon hallittamiseen kirkko kaikesta mahtavuudesta huolimatta on liiksi pieni

voima. Siihen ei kapitalismin jälkeen kykene muu kuin yhteiskunnan kaikki valtavoinat yhteisesti, nykyaikainen suurvaltio, jonka toimeenpanema voima hallitsee ja ohjaa valtaan nousset köyhälliset.

Mutta huolimatta siitä, että "teollisuustyöväenliike ja uskonto ovat eronneet toisistaan", White kuitenkin tietää että

"Työväenluokassa säilyy alnoastaan yksi laji uskontoa, ja se on kunnioitus ja ihailu Jeesusta Kristusta kohtaan". — "Useat luotetuimmista nykypäivän työväenjohtajista uskovat luojasti Jeesukseen. He perustavat yksinpä poliittillisen vallastutyönsäkin hänen opelleen ja uskovat hänen avullaan vievänsä asiansa voittoon." (Sivu 17.)

Tarvitaan pappismaista hävyttömyyttä esittäkseen tuoliansen lausunnon tosiasiana. White tosin oli lainannut tuon lausunnon jostakin, vaikka ei mainitse mistä, ehkäpä jonkun toisen papissosialistin "tunnustuksista". Tosiasia kuitenkin on, että kukaan luotetuimmista työväenjohtajista ei hapuile Kristuksesta turvaa luokkataistelulle.

Mutta sillä tavalla kuin White käsittelee asioita, voi saada syntymään mitä yhtäläisyyksiä tahansa kristinuskon ja nykyaikaisen sosialismin kesken. Yhteensovituksissa hänellä ei ole mitään vaihua ja rebellisyys ei näytä olevan hänen parhaimpia hyveitänsä siinä suhteessa. Niinpä hän saadaksensa aivan kirjallimellista yhtäläisyyttä nykyisen sosialistisen liikkeen ja alkukristillisyyden kesken rinnastaa kaksi kokonaan eri käsitystä ilmaisevaa lausetta merkitsemään mukaa samaa asiaa. Hän tahtoo uskotaa, että raamatunlause: "Mitä te tahtotte, että toiset teille tekisivät, tehkää se myös heille" ja vuoden 1870:en Internationalen julistus "Ei mitään velvollisuuksia ilman oikeuksia, ei mitään oikeuksia ilman velvollisuuksia", olisivat yksi ja sama asia. (Sivu 164). — Ihän tavallinen jokapäiväinen ajattelutapa kuitenkin sanoo, että rakkauden ja velvollisuuksien välillä on "suuri juopa". Lähimmäisen rakkaus on yksilöllinen inhimillisen hyveen tuote — pelkkä idealistinen ajatuskuva — Internationalen julistamien oikeuksien ehtona oleva velvollisuus taas on yhteiskunnallinen pakkoilma, joka ei jätä mitään yksilön hyveen varaan, vaan yhteiskunnassa ei saa olla oikeuksia ilman velvollisuuksia eikä päinvastoin. Tuossa kristillisessä lauseessa on kysymys yksilön hyvästä tahto-

misesta, jonka synnyttäjänä on lähimmäisen rakkaus, Internationalen lauseessa on kysymys yhteiskuntajäselemästä, jossa on "tahdottava" juuri niin eikä mitenkään muuten.

White ei näe ensinkään mitään muuta kuin "Kristuskallion", jolle nykyinen työväenliike voisi rakentua. Niinpä hän voi toteuttaa:

"Jos vuosisata sitte Euroopassa vallinnut myrsky- ja kiikkokausi olisi yhtynyt Galileasta alkunsa saaneeseen kansanvallan virtaan, niin se olisi voinut olla muutakin kuin tuli oijissa ja maailma olisi säästynyt siltä taantumukselta, joka seurasi ja joka kesti seitsemän vuosikymmentä." (Sivu 336).

Mikä vahinko, että eurooppalaiset kansanliikkeet eivät osanneet turvautua Kristukseen! Jos he sen osasivat tehdä, meillä Whiten mukaan olisi nyt vähintään sosialistinen yhteiskunta. White ei tiedä tui ei halua tietää mitään siitä, että nuo kansanliikkeet olivat pohjaltaan vain suurkapitalismin voittokulkua, feodalismin vallan perin pohjainen kukistus valtaan nousevan suurkapitalismin hyväksi. Samoin ei Whitelle merkitse mitään se tosiasia, että nuo liikkeet eivät olleet köyhällistönkään puolelta itsetietoisien köyhällistön liikettä ja että nykyään valtaannousemaan ja vallassapysymään mahdollisen köyhällistön tulee olla kouluun tunut suurkapitalismin koulussa. Kristus se olisi Whiten mielestä riittänyt nostamaan valtaan viime vuosisadan kansanliikkeet ja pitämään vallassa esimerkiksi Pariisin kommunkaartit, huolimatta Pariisissa ja Versaillissa olevista saksalaisista kunnoinista.

Ei merkitse mitään se, että White välillä pauhaa kirkkoja ja pappeja vastaan köyhällistön asian nimessä, sillä hän ei yritäkään johtaa asian ratkaisua muuante kuin Kristukseen, se on käytännöllisesti puhuen: kirkkoon ja pappiin. Niinpä hänen "innoittavat" lauseensa kuuluvat:

"Teollisuusarmeija tuntee itsensä lohdutetuksi tietäessään, että sillä on johtajanaan industrialisti. (Jeesus, M. H.) Hän on työläinen työläisten joukossa, iloitsija iloitsijoiden joukossa. Ihmisyyden marssi läpi vuosisatojen tapahtuu "Tuskien tien" kautta; mutta yksi on, joka marssiin marssijoiden kanssa ja jättää vertaan joka askeleella merkiksi toisille." (Sivu 316). — "Hän eli heidän elämänsä ja kuoli heidän kuolemallaan. Ja nuo nauoililla reijittetyt kädet nostavat tä-

näpäivänä valtakuntia perustuksiin". (Sivu 336.)

Siinähän meillä jo on selvät Kriktuksen haavat oppaanumme nykyisessä luokkataistelussa. Mikään Lacstadius ei ole sen typerämmin vedonnut vertatihkuvaa Kristukseen. — Papin tärkeydellä ei ole ennenkään ollut rajoja, eikä sillä ole vielä nytäkään. Pappi koettaa johtaa meitä mystikkaan nyt niinkuin tuhansia vuosia sitte.

Kansanvallan menestymisen ehdot. Ne tietyt ovat Whiten mielestä aivan samat kuin luokkataistelunkin menestymisen ehdot: puhtaasti uskonnolliset. Jo se seikka, että ihmiset alkaisivat otaksumaan jumalaa vanhemmaksi veljeksensä eikä isäksi kuten tähän saakka, olisi suuria valtiollista mullistuksia aikaan. Sitä sanotaan:

"Alentuminen jonkun pilvissä asuvan itsevaltiaan hallitsijan alaiseksi, otukoonpa tuo hallitsija kuinka hyväsydäminen tai laupias tahansa, raivaa tietä itsevaltaiselle hallitsijalle maan päällä. — "Veljellinen suhde jumalan ja ihmisen välillä, jossa edellinen on jälkimmäisen vanhempi veli, johtaa sitävastoin suoranaisesti omanarvon tuntemiseen ja tekee maallisen itsevaltiaan mahdottomaksi." (Sivu 320.)

On totta, että pilvissä asuvan yksinvaltiaan ja maunpäällä asuvan yksinvaltiaan kunnioittaminen kehittyi aivan päinvastoin kuin White otaksuu. Yksinvaltiasta maallisesta hallitsijasta tullaan yksinvaltiaaseen jumalaan, eikä päinvastoin. Niin oli asiainllia Roomassa, kuten edellä jo on huomautettu. Vasta keisarikaudella juurtui roomalaisiin yksi-jumalaisuuden ajatus.

Ei myöskään ole totta, että ihmisen miellikkuvallinen suhde jumalaan nuorempana veljenä olisi mikään kansanvaltaisuuden ja "omanarvon" tuntemisen merkki. Vanhempi veli yhtähyvin kuin isäkin ovat patriarkallisen perheen tukipylväitä, jotka jättävät sängen vähän sananvaltaa muille perheen jäsenille. Ihmisen mielikkuvallinen suhde jumalaan nuorempana veljenä on sitäpaitsi säilynyt useissa uskonnollisissa liikkeissä. Suomalaisille on hyvin tunnettu lacstadiolaisuus, jossa "taivaallinen vanhin" (veli) on kaikki kaikessa, mutta me tiedämme kuinka vähän tuo otaksuma on edistänyt mainitussa lahkossa nykykaista kansanvaltaisuutta ja maallista tyrannivaltaa vastaan kapinoivaa "omanarvon" tuntemista. — Ainoas-

taan se käsitys, että jumalat ovat ihmisen itsensä tekemä, tietämättömytensä aikana, se vain voi kohottaa "omanarvon" tuntoa. Olemme tehneet ja särkeneet jumalia tarpeemme mukaan! Se on todellinen "omanarvon" tunnon julistus jumallista, eikä lapsaksi tai veljeksi asettuminen.

Kristillisestä yksilösiveydestä tehdään kansanvallan ainoa ylläpitäjä. Sitä tietää White:

"Kansanvaltainen hallitusmuoto on mahdollinen ainoastaan silloin kun yksilöt voivat ohjata elämäänsä siveellisten periaatteiden mukaan ja kun velvollisuus on tärkeämpimerkityksinen kuin huvitukset ja oikeus tärkeämpi asia kuin aineellinen hyöty". (Sivu 357.)

Kristillisiveellillä periaatteilla ja kansanvallalla ei kuitenkaan ole mitään tekemistä keskenään. Rooman tasavalta ei ollut kristillisiveellinen ja kuitenkin se kesti vuosisatoja, eikä se muuttunut keisarivallaksi siveetömyytensä tähden, vaan talonpoikien sotiilaiksi ja senjälkeen köyhälliseksi rappeutumisen tähden. Rooman tasavalta niinkään ei ole millään tavalla kuuluisa siveydestään. — Vaan jos White tarkoittaisi sitä, että se kansanvalta on voimakkain — muiden samallaisten suhteiden vallitessa — joka toteuttaa terveellisimpiä siveysperiaatteita, niin sellainen väite voisi olla asiallinen. Mutta silloin hänen tulisi sanoa, että sinä kansanvaltaisessa yhteiskunnassa, jonka yhteiskuntajärjestelmä on siveellisin, voivat yksilötkin olla siveellisempiä. Mutta se käsityshän on kaunistus kaikille idealisteille

Mitä sitte tulee kansanvallan rappeutumiseen kokonaisena liikkeenä, josta White puhuu kirjansa sivulla 341, niin kansanvaltainen liike voi rappeutua nykyään vain sillä ehdolla, että se ei saa valtaa.

Ainoastaan Jeesuksessa löydetään moraal. Omasta vapaasta tahdosta pulppuava moraalii on Whiten mukaan niin kansanvallan kuin luokkataistelunkin menestymisen ehto. Mutta tätä korkeata siveellisyyttä ei luonnollisesti saavuteta muuten kuin Kristuksen kautta. Sitä me saamme tietää:

"Vielä kerran tarvitsee kansanvalta tätä johtajaa pitämään kurissa sitä petoa, joka on työläisessä samaten kuin jokaisessa muussakin ihmislapsessa. Lihanhimo ei ole mikään persoonien kunnioittaja. Se tekee kaameata vapauden hävitystä yhtä hyvin raatajan majassa kuin rikkaan palat-

sisää. Historia ei todista mitään seikkaa niin varmasti kuin sitä, että kosketus Natsarealaisen kanssa synnyttää erikoisen hyveen, persoonallisen puhdistuksen". (Sivu 340).

Tässä taas esitetään meille niin tärkeä tosiasian väärennys, että se etsii vertaistaan. Jos historialliset tosiasiat tässä suhteessa mitään todistavat, että myöskin kristillisen liikkeen yhteydessä kehittyivät törkeydet, jolta ei tarvitsse hävetä törkeimpiäkään paheita harjoittaneiden "pakanoiden". Rooman keisarin istuin ei ole koskaan ollut tahrattu sen luonnottomimmilla paheilla kuin on ollut paavin istuin. Ja mitä yleiseen "siveelliseen rappeutumiseen" tulee, niin mikään muu mahti ei ole eurooppalaisissa kansoissa julkisesti esittänyt niin laajakantoista "siveellistä rappeutumista" kuin kristinuskoo. Ja sillä olisi rappeuttava vaikutus vielä silloinkin kun se ei olisi liitosra riistäjien kanssa. Kristinuskoo ei voida ensmkään "puhdistaa" niin ettei se vaikuttaisi rappeuttavasti uskojiinsa. Ja tämä sen kalkista puhdistuksista huolimatta jälle jääpä rappeuttava vaikutus on silnä, että se käskää pitämään "henkeä" tärkeämpänä kuin ruumista. Jos taas kristinuskosta poistetaan "hengen" kunnioitus ruumiin kustannuksella, silloin meillä ei ole mitään jällellä tuon uskonnon "suuruudesta".

Edelleen jauhetaan vapaasta tahdosta johtuvan siveyden mahtia:

"Ainoa keino vapautua ulkopuolisesta hirmuvalltiudesta on se, että ihminen panee itse sisäisessä elämässään ankaran pakkovallan käytäntöön". (Sivu 340).

Tuo on selvää ja väärentämätöntä vapaantahdon ja yksilöllisen edesvastaan filosofiaa. Paha vain, että se ei sano meille enempää kuin muutkaan vapaantahdon ja yksilöllisen vastuunalaisuuden saarnat, se ei sano, mitenkä tuo ankaran pakkovallan paneminen sisälliselle elämälleen käytännössä tapahtuu. Se ei voisi tapahtua muuten kuin otaksamalla, että ensin on ihmisen sisäinen elämä — hermokoneiston toiminta, sieluelämä — ja sitte sen yläpuolella on vielä joku voima, joka kykenee panemaan pakkovallan tuolle sisäiselle elämälle, se on: koko hermokoneiston toiminnalle. Mikä sellainen "sisäisen elämämme" yläpuolella oleva voima on, sitä ei White sano — mutta tietysti se on kristinuskoo.

Jeesus taiteellisuuden synnyttäjäinä. Kun Jeesus on kaikki kaikessa, niin

häneestä löytyvät ihmiset kaikki elämänsä ihanteet, hyveet ja taidot aina runouteen, musiikkiin ja luonnonihailuun saakka. Maanviljelijätkin saavat uuden elämän sisällön, jos vain riippuvat kiinni Jeesuksessa, joka Whiten mukaan on yhdistänyt työn ja jumalanpalveluksen. Näin siltä sanotaan:

"Maalaiselämää eivät voi elää onnistuneesti muut kuin ne jotka rakastavat luontoa, jotka nukevat farmityön runouden, siemenenkylvämisen ja elonkorjuun pysyvälisen tärkeuden, eläinten elämän rakkaustarinat, maaperän näytelmän, ja joiden korvissa niittokoneen sirinä kesäkuun apilaassa on soitantoa. Natsarealaisen evankeliumin — työn ja jumalanpalveluksen yhdistämisen, uskonnon joka ilmaistaa päivän työn muodossa — tarvitsavat maanmuokkaajat ihannoittamaan elämää ja työtään." (Sivu 367).

Siinä laulan meille vanhanajan trubaduuri, mutta trubaduuri, joka ei ole koskaan käynyt maalaisritarien linnoissa, on kuljeskellut vain pikkupurvarien akkunain alla laulelemassa joskus maalaiselämästäkin, josta hän ei tiedä mitään. — Maalaiselämä Yhdysvalloissa, kuten muuallakin, saisi runollisuutta ja ihanteellisuutta kotitarpeiksi heti kun kiinnitykset maanviljelijään "omaisuuteen" kuoletettaisiin. Mutta niin kauan kuin maanviljelijä on riistämisen kohteena, kuten teollisuustyöläinenkin, ihanteellisuus, luonnonihailu ja runollisuus eivät viihdy maalla senkään vertaa kuin kaupungissa. Ihminen voi laulaa paljon paremmin kuin "taivaan linnut", hän voi maalata paremmin kuin luonto, hän voi soittaa paremmin kuin tuulen humina ja ranta-aaltojen loiske, hän voi rakastaa paremmin kuin eläimet ja kasvit, jos hänellä on taloudellista riippumattomuutta. Hän voi ihailaa luontoa ja olla siihen kiintynyt, jos hän ei ole luonnon ja kapitalismin orja. Ilman taloudellista riippumattomuutta voi hän ainoastaan vaivaisesti ja väsyneesti tehdä edellämainittuja, suurelta enemmistöltä jäävät ne kokonaan sivuun. Taloudellista riippumattomuutta ei kykene olettettu mutta kaikissa tapauksissa kuollut Natsarealainen meille antamaan

Päämäärä, johon "Natsaretin Kirvesmieheillä" pyritään. Päästyämme kirjan loppuun me huomaamme, että Bonek Whiten kirjan puolestajille on liiksi uhkarohkeata tehdä kirjasta

ja kirjailijasta materialista. Sillä siitä sanoo pappiskirjailija itse seuraavaa:

"Kansanvallan vastavaikutuksessa tostmaailmallisuutta vastaan ja kirkosta eristymisessä on vaara mennä toiseen äärimmäisyyteen — materialismiin vailla henkisiä ihanteita ja aatteita". — "Kaikki yritykset muodostaa yhteiskuntajärjestelmiä "yksinomaan leivälle" ovat osottaneet, että niissä ei ole jatkuvaisuuden siementä". — "Yhteiskunnallistutettu materialismi olisi yhtä suuressa määrässä mielenkiintoa vailla — yksitoikkolinen tasanne köh- tuullisuutta, jokainen orjalisten tapojen ja säädyllisyyden orja". (Sit- vat 333 ja 334).

Ja sitte seuraa kuvauksia materialismin hirmuhallituksesta, joka "avot- mana yksinvaltiaana" esiintyessään on hirmuisempi kuin Herodeksen ja Ne- ron valta. Tätä "avotonta" materia- listista kansanvaltaa vastaan jaksavat seisoa Whiten mukaan alnoastaan ne, joissa usko yhä uudelleen lujit- taa persoonallisuuden sisäisen varas- ton. — Tässä on meillä yksilöllisen vapaan tahdon, velvollisuuden ja edes- vastuun sankari, jonka hartioilla le- pää koko ihmiskunnan menestys ja vastuunalaisuus kansojen pidättämi- sestä pois materialismista.

Hän pelkää kovasti materialismin yhteiskunnallistuttamista. Hän ei ky-kene havaitsemaan, että materialismi on nyt ja on aina ollut yhteiskunnal- listunut. Itse yhteiskuntaelämän pe- rustus on aina ollut jyrkästi materia- listista. Sensijaan yhteiskunnan pääl- lysrakenteet, valtiomahti, kirkko ja opetuslaitokset ovat taistelleet materia- lismia vastaan, joko sitte ulkokul- latusti kansan pettämistarkoituksessa (tai tietämättömyydessään, useimmiten kansan pettämistarkoituksessa: pi- tääkseenä kansan idealistisissa käsityk- sissä, saadaksensa itse sitä paremmin ajaa puhtaasti materialistisia turko- uksia, kansan töllistellessä idealismin pilviin. Ratkaisevissa kohdissa kui- tenkin yhteiskunnan päällysrakenteet ovat olleet pakotettuja taipumaan pe- rustan, materialististen vaikuttimien mukaan.

Kirjan tarkoituksena ei ole mikään muu kuin johtaa, jos mahdollista ame- riikkalaista luokkatietoisuudessa ver- rattain helkkoa työväenliikettä kirkon helmaan. Jokainen ken toisin väittää, väittää sellaisen puolesta, jota ei löydy kysymyksessä olevasta kirjasta.

Whiten luanteellisuuden järjettö- myys. Että "Natsaretin Kirvesmie-

hen" opetus tulisi yhtä järjettömäksi kuin itsensä kirkollisenkin kristinus- kon suurimmat viisaudet, julistaa kir- joittaja lopuksi:

"Koska ihmiset ovat enemmän miel- tä ja henkeä kuin ruumista, saatta- vat nämä suunnattoman suhteettomat olosuhteet heidän sydämensä sai- raksi. (Sivu 351).

Slis sensijaan kuin viimeisinä vuo- sikymmeninä on kulutettu paljon ih- misäivojen työtä todistaakseen, että koko ihmisen muodostaa ruumis ja alnoastaan ruumis — ja slinä todis- tamisessa on täydelleen onnistuttu — heltetään meille sosialisukse itseään kutsuvan kirjailijan taholta ja hänen sosialististen kustantajainsa suosioli- sella avustuksella vasten kasvoja väi- te, että ihminen onkfn "enemmän mieltä ja henkeä kuin ruumista". Lu- kuisat, mutta yhäti samallaisessa ty- peryydessä ja kavaluudessa uusintu- vat ovat Kristuksella ratsastavien aasien väitteet.

Siispi kun me olemme "enemmän mieltä ja henkeä kuin ruumista", niin "Uskonto on sielu, jonka ruumiina on valtio" (Sivu 364) julistaa White edelleen, että järjettömyys tulisi mah- dollisimman täydelliseksi. Mutta mis- tähän kirjoittaja voisi osottaa meille valtion, joka olisi muodostunut uskon- to-sielun ympärille, kuten tuo ihmeel- linen vertaus edellyttäisi? Ei edes Rooman kirkkovaltio ole milloinkaan muodostunut puhtaasti eikä suurim- maksi oaksikaan uskonnollisten tar- peiden "ympäriille", päinvastoin hy- vinkin hyvästi näkyvät taloudelliset tekijät ovat olleet kristillisimplenkin valtioiden synnyttäjät. Puhuaksemme ilman vertauksia voimme sanoa van- halla tunnetulla tavalla, että valtio on luokkaetujen vartija, eikä mitään muuta. Luokkaedut on se "pyhä hehku", joka on valtiot synnyttänyt. Kapitalistinen valtio vartioi kapitalis- tiluokan riistämisoikeutta, sosialistinen valtio tulee vartioimaan koko kansan etuja ja oikeuksia.

Ja viimeinen "Natsaretin Kirves- miehen" antama siunaus nykyaikai- sille luokkataistelijoille kuuluu:

"Natsarealaisen läsnäolo köyhäli- sön etunenässä vapauttaa meidät kai- kesta pelosta. Vaikka hänen hahmon- sa näyttäisi haihattelevien aamusu- mujen keskellä kuinka kauhealta hy- vänsä, kuulemme me kuitenkin hänen vakuuttavan äänensä: "Minä se olen; älkää peljätkö". (Sivu 378).

Vaikutus voisi olla vielä suurem- moisempi, jos kirjantekijä kehottaisi

kirjaansa lukevaa köyhälistöä lopussa laulamaan: "Mä nukun haavoihin Kristuksen."

Suuri vahinko olisi, jos pappisvalta vieläkin onnistuisi jutuillaan Kristuksen sosialistisuudesta viemään köyhälistön liikkeen kirkon helmoihin. Voimme toki kuitenkin pitää varmana, että pappisvalta ei siinä enään onnistu, vaikka myönnettävä on, että se voi paljon sotkea luokkataistelukasitteita niin kauan kuin löytyy sosialistisia kustantajia, jotka ovat valmiita palvelemaan pappien tarkoituksia.

Että me einme voi palauttaa luokkataistelua minkään natsarealaisen aikuisiin muotoihin, siitä sanoo Kautsky:

"Historiassa ei uudistu mikään — entisyyden taloudelliset olot eivät voi uusiintua sentähden, että luokkien väliset aikaisemmat ristiriidat ja taistelut eroavat oleellisesti nykyaikaisista ja että siis nykyaikaisillakin laitoksilla ja aarteilla on tykkäänään toinen sisältö kuin muinaisaikoina, kaikesta ulkoinaisesta yhtäläisyydestä huolimatta". (Kristinuskon alkuperä, sivu 11).

Ja itsetietoisena luokkataistelun välttämättömyydestä nykyaikana, sanoo Kautsky:

"On tosin ollut menestyksellistä luokkataistelua, vaikka siihen osalliset eivät ole selvästi tajunneet sen yhteiskunnan luonnetta, jossa he elivät, mutta tällaisen menestyksellisen luokkataistelun edellytykset ovat kadonneet nykyisessä yhteiskunnassa aivan samoin kuin tässä yhteiskunnassa käy yhä vaikeammaksi noudattaa esim. ravinto- ja nautintoaineitten valinnassa alnoastaan vaistoa tai vanhaa tapaa". (Kristinuskon alkuperä, sivu 13.)

Tämä Kautskyn tarkoittama itsetietoisuuden tärkeys nykyisessä luokkataistelussa, se näyttää helposti unohtuvan niin monilta sosialistienkin joukkoon lukeutuvilta.

Ja kristinuskon ja sosialidemokratian keskinäisestä suhteesta Kautsky antaa kokonaan toisensa lausunnon kuin pappissosialistit. Hän sanoo:

"Totta tosiaan, jos sosialidemokratian voitto toteutuisi samalla tavalla kuin kristinuskon, niin silloin olisi syytä luopua — ei vallankumouksesta

— vaan sosialidemokratiasta, silloin ei proletariaiselta kannalta olisi terävämpää syytöstä sosialidemokratiaa vastaan, silloin anarkistien hyökkäykset sitä kohtaan olisivat täysin oikeutettuja. Todella ei olekaan Ranskassa sosialistisen ministerialismin yrityksestä, joka sekä porvarillisella että sosialistisella puolella koettiin jäljitellä kristinuskon valtiollistuttamisen kristillistä menettelytapaa — omituisista kyllä, nykyaikaisen valtiokristinuskon vastustamiseksi — ollut mitään muuta seurausta kuin puollanarkistisen, sosialidemokratian vastaisen syndikalismin vahvistuminen. (Kristinuskon alkuperä, sivu 534).

Alukristillisuus oli ennenkaikkea "Joutilasten", kerjäläisten ja veljarien — siis yhteiskunnan loiseläjien — oppi, jonka tarkoituksena oli saada valtiolta sekä rikkailta kiristetyksi mahdollisimman paljon kulutusvälineitä yhteisesti nautittavaksi. Nykyaikainen työväenliike on työtätekevien työläisten, yhteiskunnan ylläpitäjien, liikettä, jonka tarkoituksena on vallata yhteiskunnan tuotantovoimat palvelemaan koko kansan tarpeita.

Kristinuskolla ei voiteta mitään nykyisessä köyhälistön liikkeessä, sillä kristillisyydellä ei ole mitään tarjottavaa nykyiselle luokkataistelulle. Alkuperäisellä kristillisyydellä ei päästä mihinkään ja kirkon kristillisyydellä ei myöskään päästä mihinkään. Ottakaa alkuperäisestä kristillisyydestä pois nykyaikaan soveltamaton kulutuskommuni, ja siihen ei jää mitään taloudellista, ja poistakaa siitä kuluttaja-tasa-arvoisuusnate ja messiasusko, ja siihen ei jää mitään henkisiä aarteita. Ottakaa kirkolta pois anstion riistäminen ja pappisvalta, ja siihen ei jää mitään taloudellista, ja poistakaa siltä helvettioppi, "tuonpuoleinen johdutus", nöyryyden aate ja pappisvallan auktoriteetti, ja siihen ei jää mitään "henkistä".

Ei ole vaikea ymmärtää, miksi kii kristitty kirjailija on "Natsaretin Kirvesmiehen" kirjoittanut, mutta vaikeaksi käypi ymmärtää, miksi kii sosialistinen kustannusyhtiö on kirjan kustantanut. Puolentoista dollarin hinnalla kuppaleelta voitaisiin saada tietoa haluavalle köyhälistölle paljon tärkeämpää luettavaa kuin typerää pappien saarnoja.

M. Hahl.